

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

БІЛОУС СВІТЛАНА ВІТАЛІЇВНА

УДК 378.147:811.111

**НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОГО УСНОГО
МОНОЛОГІЧНОГО ПЕРСУАЗИВНОГО МОВЛЕННЯ**

Спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі методики викладання української та іноземних мов і літератур Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
ШОВКОВИЙ В'ячеслав Миколайович,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Інституту філології.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
МИКИТЕНКО Наталія Олександрівна,
Львівський національний університет імені Івана Франка, завідувач кафедри іноземних мов для природничих факультетів;

кандидат педагогічних наук, доцент
ОКОПНА Яна Володимирівна,
Київський університет імені Бориса Грінченка, доцент кафедри германської філології Інституту філології.

Захист відбудеться “18” грудня 2017 року о 13:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.001.49 в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01033, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14, к. 63.

Із дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка (01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, кімн. 12).

Автореферат розіслано “17” листопада 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Лазер-Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Сучасне суспільство ставить перед вищими навчальними закладами, які готують фахівців з іноземних мов, завдання формувати вміння ефективно використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях спілкування. Основною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетентності, яку розуміємо як здатність ставити і вирішувати певні типи комунікативних завдань, а саме: визначати цілі комунікації, аналізувати комунікативну ситуацію, враховувати наміри і способи комунікації партнера, обирати адекватні стратегії комунікації, оцінювати успішність комунікації, бути готовим змінювати власну мовленнєву поведінку. Наразі прагматичний аспект комунікативної діяльності став наріжним каменем фундаментальних та прикладних досліджень не лише лінгвістів, а й методистів, наукові праці яких присвячено пошуку шляхів формування внутрішніх ресурсів, що необхідні для побудови ефективної комунікативної діяльності особистості, здатної якісно користуватися вербальними, невербальними й паравербальними засобами в процесі досягнення комунікативних інтенцій, і, як наслідок, успішно функціонувати в суспільстві.

Підготовка майбутніх філологів, фахівців із англійської мови, передбачає формування в них здатності здійснювати ефективну міжособистісну та міжкультурну комунікацію, зокрема, продукувати персуазивне (переконувальне) мовлення, доміантною функцією якого, згідно з А. Голодновим (2011), є вплив на ментальну сферу адресата (його переконання, думки, оцінки) задля зміни його поведінки (спонукання до вчинення або відмови від певних дій, до зміни поглядів, переконань). Втілення процесу мовленнєвого впливу розглядаємо із урахуванням персуазивної стратегії, що реалізується в комплексі тактик – аргументативних (логічно пояснити суть того, що відбувається, спонукати до роздумів і прийняття необхідної думки), емотивних (задати потрібний настрій, вплинути на емоції адресата), оцінних (переконати адресата за допомогою надання оцінки тому, що повідомляється, апелювання до цінностей партнера з комунікації).

Персуазивне мовлення було предметом спеціальних досліджень лінгвістів і лінгвометодистів. Зокрема, серед лінгвістів питання категорії персуазивності досліджували: С. Абачієв, О. Белякова, С.А. Біб, (S. A. Beebe), С. Борисова, С. Брантов, М. Гілберт (M. Gilbert), А. Голоднов, О. Гусева, Н. Добрякова, Л. Єрмакова, С. Клімінська, О. Козлова, Т. Комісарова, О. Красненко, К. Машанова, М. Нетреба, Д. Носкова, Н. Ощепкова, О. Петрухіна, І. Пірог, О. Пучкова, І. Смирнова, О. Сухарева, А. Чеберяк, Дж. Фанесток (J. Fahnestock), О. Фрілі (A. Freeley), наукові праці яких створили фундаментальну теоретичну базу для лінгвометодичних досліджень.

Проблема навчання персуазивного мовлення так само неодноразово привертала увагу вчених-методистів, зокрема, О. Баранової, О. С. А.-Х. Басем, Ю. Батуриної, Л. Віннікової, Г. Гаврилової, О. Дідух (O. Didukh), О. Квасової, Н. Махновської, С. Мусульбес, Г. Проскуріної, Т. Румянцевої, І. Слісаренко. Попри суттєві здобутки в галузі методики навчання персуазивного мовлення студентів вищих навчальних закладів як гуманітарного, так і природничого

профілю, мусимо констатувати, що зазначені вчені-методисти дослідили лише один аспект навчання персуазивності – формування аргументативних умінь та стратегій. Персуазивність в аспекті комплексу аргументативних, емотивних та оцінних тактик наразі не ставала предметом спеціального лінгвометодичного дослідження. Емотивний та оцінний аспекти досі залишалися поза увагою дослідників. Натомість вважаємо, що публічне монологічне персуазивне мовлення не може досягати повною мірою інтенції адресанта, якщо воно позбавлене емотивних та оцінних тактик, які надають мовленню більшої виразності й перлокутивної сили.

Отже, **актуальність** дисертаційного дослідження зумовлена:

- сучасними вимогами до професійної підготовки філологів, потребою в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних користуватися різноманітними стратегіями мовлення у професійній діяльності;
- недостатнім рівнем володіння майбутніми філологами персуазивними стратегіями мовлення;
- потребою у створенні й запровадженні до навчального процесу методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Вибір напряму дослідження пов'язаний з науково-дослідною темою Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Мови та літератури народів світу: взаємодія та самобутність» (державний реєстраційний номер 11 БФ 044-01 від 01.01.2011 року). Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 3 від 31.10.2016 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол №1 від 31 січня 2017 року).

Об'єктом дослідження є процес навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного мовлення.

Предмет дослідження – методика навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу.

Мета дисертаційного дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та апробації методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

1. З'ясувати лінгвістичні особливості англійського усного публіцистичного персуазивного мовлення: конкретизувати поняття «персуазивна комунікація» й «персуазивна стратегія», проаналізувати персуазивну стратегію в комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик.
2. Визначити методичні засади навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.
3. Окреслити цілі та зміст навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

4. Обґрунтувати критерії добору матеріалу для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря й публічного виступу.
5. Розробити підсистему вправ і завдань для навчання англійського усного персуазивного мовлення та створити лінгводидактичну модель організації процесу навчання.
6. Експериментально перевірити ефективність авторської методики, вірогідність наукових припущень, підтвердити чи спростувати гіпотезу дослідження; розробити методичні рекомендації до навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Вирішення зазначених завдань потребувало застосування таких **методів дослідження**: *теоретичні методи* – аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних дидактичних, методичних і лінгвістичних досліджень з метою осмислення набутого досвіду в навчанні іншомовного персуазивного мовлення, виявлення лінгвістичних особливостей англійського усного персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря й публічного виступу, встановлення методичних засад і критеріїв добору навчального матеріалу, розроблення підсистеми вправ і завдань для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення; педагогічне моделювання для встановлення ланок лінгводидактичної моделі навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення; *емпіричні методи*, зокрема, педагогічне спостереження за навчальним процесом, експериментальне навчання з метою перевірки ефективності авторської методики; *статистичні методи* опрацювання даних – критерій U-Манна-Уїтні – для якісного й кількісного аналізу результатів експерименту.

На захист виносяться такі **наукові положення**:

1. Навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення повинно здійснювати шляхом моделювання студентами висловлювань публіцистичного стилю в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу, що найповніше інтегрують аргументативні, емотивні та оцінні тактики в ключову персуазивну стратегію.
2. Якість навчання англійського усного монологічного персуазивного мовлення залежить від використання спеціально дібраного автентичного фонетичного, лексичного, граматичного, невербального, паравербального та текстового матеріалу, що здатний імплементувати тактики персуазивного мовлення.
3. Успішність методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення залежить від низки чинників: від визначення змісту навчання, застосування на різних етапах методів вправління та проєктів, запровадження підсистеми спеціально розроблених вправ і завдань та лінгводидактичної моделі організації процесу навчання.
4. Навчання англійського усного монологічного персуазивного мовлення повинно відбуватися на більш пізніх етапах університетської підготовки філологів бакалаврату (зокрема на четвертому році навчання), коли студенти вже на високому рівні володіють монологічним мовленням та готові опанувати комунікативні стратегії й тактики.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що

- *вперше* розроблено методику навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення в комплексі аргументативних, емотивних і оцінних тактик в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу (визначено методичні та лінгвістичні засади, розроблено етапи навчання, створено підсистему вправ та завдань, а також модель організації процесу навчання);
- *уточнено* зміст навчання майбутніх філологів усного англійського персуазивного мовлення, критерії оцінювання іншомовного усного монологічного персуазивного мовлення;
- подальшого *розвитку* набули принципи добору фонетичного, лексичного, граматичного, невербального та текстового матеріалу для навчання іншомовного усного монологічного персуазивного мовлення.

Практичне значення дисертаційного дослідження в тому, що розроблено методичні рекомендації щодо використання авторської методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення та підготовлено електронний навчальний посібник «Speak to Persuade : English for Advanced Learners» для студентів ОКР «Бакалавр». Результати дослідження можуть використовуватися в подальшому для укладання підручників і навчальних посібників з англійської мови для студентів-філологів, а також під час викладання майбутнім філологам курсів і спецкурсів із методики навчання іноземних мов.

Результати дослідження **впроваджено** в навчальний процес Київського національного університету імені Тараса Шевченка (акт упровадження № 044/349-26 від 13 червня 2017 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (акт впровадження № 29 від 29 травня 2017 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (акт впровадження №677-33/03 від 06 червня 2017 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні результати роботи оприлюднено на **5 наукових конференціях**, з них *4 міжнародні*: Міжнародна наукова конференція «Україна і сучасний світ: міжмовний та міжкультурний діалог» (Київ, жовтень 2016 р.), Міжнародна науково-практична конференція: «Іноземна мова як засіб мобільності майбутніх фахівців» (Кривий Ріг, березень 2017 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Україна і світ: діалог мов та культур» (Київ, березень 2017 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Інновації у вищій освіті» (Дніпро, червень 2017 р.); та *1 всеукраїнська*: Всеукраїнські наукові читання «Філологія початку XXI сторіччя: традиції та новаторство» (Київ, квітень 2017 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у восьми одноосібних працях, із них 4 статті – у фахових виданнях, затверджених МОН України, 1 стаття – в зарубіжному періодичному науковому виданні, 2 матеріали наукових конференцій і 1 навчально-методичний посібник.

Структура дисертації. Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 228 сторінок. Основний текст дисертації викладено на

186 сторінках. Список використаних джерел налічує 233 найменування, у тому числі 58 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір обраної теми, визначено актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичну і практичну значимість роботи, наведені дані про апробацію результатів роботи, кількість публікацій і структуру дисертації.

У першому розділі – **«Теоретичні засади навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення»** – зроблено аналіз теоретичного та практичного аспектів проблеми навчання іншомовного персуазивного мовлення; визначено лінгвістичні особливості англійського усного публіцистичного персуазивного мовлення: конкретизовано поняття «персуазивна комунікація», «персуазивна стратегія» та проаналізовано персуазивну стратегію в комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик; обґрунтовано методичні засади навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Діахронний аналіз наукових праць (І. Антонова, О. Баранова, Ю. Батурина, Г. Гаврилова, О. Дідух, О. Куликова, Л. Лазоренко, Г. Проскуріна, І. Слісаренко), присвячених навчанню студентів ВНЗ персуазивності, дав можливість встановити, що вченими-методистами досліджено лише один аспект навчання персуазивності – формування аргументативних умінь та стратегій. Навчанню майбутніх філологів персуазивності в інтеграції трьох груп тактик – аргументативних, емотивних, оцінних – спеціальні дослідження наразі не присвячувались. Тому було констатовано потребу в розробленні комплексної методики навчання майбутніх філологів монологічного персуазивного мовлення.

Аналіз наукових джерел (С. Борисова, А. Голоднов, Д. Носкова, Г. Пономарьова) дав змогу обґрунтувати, що персуазивність у процесі навчання варто розглядати як домінуючу комунікативну стратегію. Майбутніх філологів навчаємо стратегії переконання й уникаємо стратегії маніпулювання. Переважаючим функціональним типом мовлення визначаємо міркування, яке реалізується в підтипах обґрунтування, повного спростування, часткового спростування, полеміки. Навчання майбутніх філологів персуазивного мовлення здійснюємо на основі політичного та масмедійного дискурсів у жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу (виступи, які надихають, агітаційні виступи, власне переконливі виступи).

На основі висновків Ю. Кадиркової, С. Клімінської, І. Смирнової окреслено низку *аргументативних тактик* (мають на меті вплив на раціональну сферу світосприйняття людини і реалізуються за допомогою системи тверджень, призначених для виправдання або спростування якоїсь думки): тактики прямої аргументації, непрямої аргументації, посилення на авторитетну думку, актуалізації проблеми, вказівки на способи розв'язання проблем, дискредитації опонента, акцентування невиконаних обіцянок опонента, опори на загальнолюдські цінності, націленості на майбутнє, єднання, квантифікації; *емотивних тактик* (спрямовані на активізацію різноманітних почуттів

реципієнта): тактики прямого припису до дії, емоційної аргументації, вираження психо-емоційного стану, вираження бажань і потреб, підвищення інтенсивності ілюкутивної сили, зниження інтенсивності ілюкутивної сили; *оцінних тактик* (скеровані на імплементацію суб'єктивної оцінки мовця): тактики суб'єктивної оцінки, суб'єктивного прогнозування можливих подій, суб'єктивної оцінки лінії поведінки адресата, суб'єктивної оцінки та актуалізації адресантом свого рольового статусу. Окреслено низку вербальних, невербальних та паравербальних засобів реалізації означених тактик у текстах-обґрунтуваннях, повних спростуваннях, часткових спростуваннях, полеміці.

Аналіз наукових джерел дав можливість встановити, що навчання майбутніх філологів англійського персуазивного мовлення має здійснюватися з позицій компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та соціокультурного підходів. Основні принципи навчання є такі: принципи свідомості, активності, індивідуалізації, наочності, комунікативності, автентичності навчального матеріалу, ситуативності, ситуативно-тематичної організації навчального матеріалу, співвивчення іноземної мови та іноземної культури, риторизації, домінувальної ролі вправ. Провідним у навчанні визначено метод вправління (який реалізується за допомогою підсистеми вправ, що подаються в певній послідовності) та метод проектів (творчі пошукові рольові міжпредметні багатоосібні середньострокові проекти). Обґрунтовано, що друковані автентичні тексти, аудіовідеоматеріали, комп'ютерні програми (Power point) є головними засобами навчання майбутніх філологів англійського монологічного персуазивного мовлення.

У другому розділі – **«Технологія навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення»** – обґрунтовано мету та зміст навчання майбутніх філологів усного англійського персуазивного мовлення, визначено критерії відбору лінгвістичного та екстралінгвістичного матеріалу, здійснено відбір інтонаційних моделей, лексичних (фразеологічних) одиниць, граматичних одиниць, надфразових єдностей, цілісних текстів, невербальних та паравербальних засобів комунікації, розроблено підсистему вправ і завдань та створено модель організації процесу навчання майбутніх філологів англійського усного персуазивного мовлення.

На основі аналізу теоретичних праць, чинних програм з іноземної мови для навчання студентів-філологів обґрунтовано, що ключовою метою навчання англійського усного монологічного персуазивного мовлення майбутніх філологів є формування умінь переконувати співрозмовника, впливати на його думки, почуття, оцінку, використовуючи персуазивні (аргументативні, емотивні, оцінні) тактики, вербальні, паравербальні та невербальні засоби комунікації; складати монологи з домінантною персуазивною стратегією в жанрах аналітичного коментаря і публічного виступу.

Встановлено, що зміст навчання майбутніх філологів усного англійського персуазивного мовлення складають декларативні знання функціональних підтипів та тактик персуазивного мовлення, вербальних, невербальних, паравербальних засобів для їх реалізації, композиційних, лінгвостилістичних та лінгвосоціокультурних особливостей аналітичного коментаря й публічного

виступу; лексичні, граматичні, фонетичні, лінгвосоціокультурні стилістичні навички; групи інтерпретаційних, організаційно-прогностичних, лінгвостилістичних, стратегічно-прагматичних, жанрово-композиційних, соціокультурних, тактичних та текстово-продуктивних умінь.

Окреслено предметні (зумовлені низькою поінформованістю студентів з предметної галузі), логічні (зумовлені складністю логіки побудови текстів) та мовно-мовленнєві труднощі в навчанні англійського усного монологічного персуазивного мовлення, на основі яких визначено критерії добору фонетичних, лексичних (фразеологічних), граматичних одиниць, надфразових єдностей, невербальних та паравербальних засобів комунікації, цілісних текстів. Обґрунтовано, що студенти повинні опанувати фонетичний матеріал – текстові наголоси, емфатичні наголоси, інтонації, емфатичні паузи; лексичний матеріал – слова, словосполучення, фразеологічні одиниці, притаманні для аргументування, спростування, полеміки в межах окреслених тактик (*I truly believe...; I am sure you will agree that ...; What we need now is ...; I want to take a few minutes today to explain why ...; Although many people claim that ...; But I disagree ...; Let the facts speak for themselves; It is worth quoting ...; I know full well ...; My fellow citizens of the world; I am happy to join with you today ...; We shall overcome*); граматичний матеріал (парентетичні внесення, комунікативні інверсії, питальні речення); невербальні засоби: кінесичні (жести і жестові рухи), окулесичні (погляди), аускультивні (аудіальна поведінка людей), гаптічні (мова дотиків і тактильної комунікації), ольфакційні (мова запахів), проксемічні (простір спілкування), хронемічні (час спілкування). Студенти повинні працювати з усними та писемними цілісними автентичними текстами малої форми, які мають комунікативну цінність (з домінантною персуазивною стратегією та чітко вираженими персуазивними тактиками), інформативність (містять актуальну політичну, економічну, суспільно-соціальну інформацію) та контрастність іншомовної та рідної культур.

У процесі дослідження зроблено висновок, що навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення доцільно здійснювати у чотири етапи і за допомогою відповідної підсистеми вправ і завдань:

I етап – рецептивно-аналітичний, мета: формування знань про композиційні особливості текстів різних функціональних підтипів персуазивного мовлення (аргументування, повне/часткове спростування, полеміка); про тактики, персуазивного мовлення, композиційні особливості аналітичного коментаря й публічного виступу, лінгвосоціокультурні характеристик англійського персуазивного мовлення; формування інтерпретаційних умінь.

II етап – тактико-умовно-комунікативний, мета: формування лексичних, фонетичних, граматичних, лінгвосоціокультурних та стилістичних навичок, необхідних для продукування персуазивного мовлення; формування лінгвостилістичних та тактичних умінь.

III етап – репродуктивний, мета: удосконалення мовленнєвих навичок, інтерпретаційних, лінгвостилістичних та тактичних умінь; формування

організаційно-прогностичних, стратегічно-прагматичних, жанрово-композиційних та соціокультурних умінь в усному репродуктивному мовленні.

IV етап – стратегічно-комунікативний, мета: удосконалення інтерпретаційних, організаційно-прогностичних, лінгвостилістичних, стратегічно-прагматичних, жанрово-композиційних, соціокультурних, тактичних умінь в усному продуктивному мовленні; формування текстово-продуктивних умінь.

Підсистему вправ і завдань для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Підсистема вправ і завдань для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення

Етап	Групи вправ і завдань	Види вправ і завдань
Рецептивно-аналітичний	📌 1) рецептивні аналітичні завдання на читання;	📌 завдання на інтерпретацію змісту / смислу персуазивних публіцистичних текстів; 📌 завдання на визначення тактик персуазивного мовлення; 📌 завдання на визначення композиційних та жанрово-стилістичних особливостей аналітичного коментаря / публічного виступу;
	📌 2) рецептивні аналітичні завдання на аудіювання	📌 завдання на визначення можливого прагматичного ефекту.
Тактико-умовно-комунікативний	📌 некомунікативні вправи	📌 лексичні, граматичні на підстановку та трансформацію, фонетичні на відтворення, лінгвосоціокультурні вправи.
	📌 умовно-комунікативні репродуктивні вправи	📌 вправи на конструювання різних персуазивних тактик.
Репродуктивний	📌 умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні завдання на переказ текстів з дотриманням домінантної персуазивної стратегії	📌 підготовчі завдання; 📌 власне репродуктивні завдання; 📌 контрольно-аналітичні завдання.
Стратегічно-комунікативний	📌 проектні завдання	📌 підготовка творчих проектів та їх презентація.

Приклади вправ та завдань наведено далі.

Завдання 1 (Рецептивно-аналітичний етап. Група 1). *Мета:* формування знань про тактики персуазивних аргументативних текстів, про вербальні засоби реалізації цих тактик.

Інструкція: You are going to examine a final section of the speech Barack Obama made when he was first elected President in 2008. Quickly read through the transcript of the speech and tick (✓) the purpose of the speech:

to inform; to inspire; to entertain; to persuade.

Barack Obama uses a lot of persuasive techniques and literary devices to have an impact on the audience. Read the speech again and highlight the devices Barack Obama uses.

Fill in the examples from Barack Obama's Address:

<i>Alliteration:</i> repetition of the same sound beginning several words in a sequence.	Examples:
<i>Parallelism:</i> the arrangement of words, phrases, clauses, or larger structures placed side by side, making them similar in form.	Examples:
<i>Repetition:</i> a word or phrase used two or more times in close proximity.	Examples:
<i>Using Emotion-Arousing Words.</i>	Examples:
<i>Using Reference to the Past.</i>	Examples:
<i>Using Quotes.</i>	Examples:

Посилання на текст, запропонований для опрацювання: Barack Obama. Address in Chicago Accepting Election as the 44th President of the United States, November 4, 2008: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=84750>.

Вид завдання: завдання на читання тексту та аналіз тактик аргументативного персуазивного мовлення, на аналіз засобів вербалізації означених тактик.

Спосіб виконання: студенти виконують самостійно в міні-групах.

Контроль: усний (після виконання завдання студенти разом з викладачем перевіряють правильність виконання завдання; обов'язковим є елемент дискусії, в ході якої студенти обмінюються думками, своїми міркуваннями, доводять й обґрунтовують власну думку / спростовують думки інших (*прийом аргументування / спростування у навчанні*)).

Завдання 2 (Група 2). *Мета:* формування знань про композиційні та жанрово-стилістичні особливості аналітичного коментаря, про вербальні, паравербальні засоби персуазивного мовлення в жанрі аналітичного коментаря.

Інструкція: You are going to hear a lecture *Do schools kill creativity?* delivered by professor Ken Robinson on the TED Conference [https://www.ted.com/talks/ken_robinson_says_schools_kill_creativity].

Listen to the talk and discuss with your partner how effectively the speaker uses verbal, nonverbal and paraverbal forms of persuasive communication.

Memo:

Verbal communication is the content of a speech, it refers to a speaker's use of words.

Nonverbal communication refers to body language, eye contact, gestures etc.

Paraverbal communication represents the way we speak (tone, speed, volume of voice, pauses).

Вид завдання: завдання на аудіювання та аналіз композиційних та жанрово-стилістичних особливостей аналітичного коментаря, вербальних та паравербальних засобів англійського усного персуазивного мовлення.

Спосіб виконання: студенти слухають текст, потім самостійно в міні-групах роблять його аналіз. За потреби викладач дає студентам роздрукований текст.

Контроль: усний (після виконання завдання студенти разом з викладачем перевіряють якість виконання; застосовуємо *прийом аргументування / спростування у навчанні* – студенти дискутують між собою про композиційні та жанрово-стилістичні особливості, вербальні та паравербальні засоби усного персуазивного мовлення).

Вправа 3 (Тактико-умовно-комунікативний етап. Група 1). *Мета:* формування навичок вживання лексичних одиниць відповідно до змісту, комунікативної мети та персуазивних тактик повідомлення.

Інструкція: Read an excerpt of Barbara Jordan’s speech and fill in the gaps with the expressions that appeal to emotions based on the question of values.

I’m an incurable optimist.	What we need now
We, as human beings,	Frankly, I don’t believe
I love you	It is crucial that
I care about you	If we are concerned about community,
you are a fellow human being	If we do this,

Excerpt from “All Together Now,” by Barbara Jordan

- When I look at race relations today I can see that some positive changes have come about. But much remains to be done, and the answer does not lie in more legislation. We have the legislation we need: we have the laws. (1) _____ that the task of bringing us all together can be accomplished by government. (2) _____ is soul force – the efforts of people working on a small scale to build a truly tolerant, harmonious society. And parents can do a great deal to create that tolerant society...
- As our society becomes more diverse, people of all races and backgrounds will have to learn to live together. How do we create a harmonious society out of so many kinds of people? The key is tolerance – the one value that is indispensable in creating community. (3) _____ if it is important to us that people not feel excluded, then we have to do something. Each of us can decide to have one friend of a different race or background in our mix of friends. (4) _____ we’ll be working together to push things forward.
- One thing is clear to me: (5) _____ must be willing to accept people who are different from ourselves. I must be willing to accept people who don’t look as I do and don’t talk as I do. (6) _____ I am open to their feelings, their inner reality...
- (7) _____ For the rest of the time that I have left on this planet I want to bring people together. You might think of this as a labor of love. Now, I know that love means different things to different people. But what I mean is this: (8) _____ because (9) _____ and I find it okay in my mind, in my heart, to simply say to you, (10) _____. And maybe that would encourage you to love me in return.
- It is possible for all of us to work on this – at home, in our schools, at our jobs. It is possible to work on human relationships in every area of our lives.

Source: Jordan B. All Together Now / Barbara Jordan // Sesame Street Parents Magazine. – 1994. № 7/8.

Тип вправи: некомунікативна, лексична, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: вправа на підстановку лексичних засобів, відповідних змісту, комунікативній меті та персуазивним тактикам повідомлення.

Спосіб виконання: студенти виконують самостійно в міні-групах.

Контроль: усний (після виконання завдання студенти разом з викладачем перевіряють якість виконання завдання; обов'язковим є застосування прийому аргументування / спростування у навчанні).

Вправа 4 (Тактико-умовно-комунікативний етап. Група 2). *Мета:* формування умінь моделювати ситуації персуазивного мовлення, спрямовані на формування тактичних умінь.

Інструкція: You are going to practise refutation. Work in pairs. Discuss with the partner the sample statements, prove that they are false. Use the following phrases to introduce your counter-argument:

“They say...” – refer to an argument.

“But I disagree ...” – state your counter-argument.

“Because...” – provide evidence and support.

“Therefore, ” – conclude your point of view.

Sample statement 1. Television has a bad influence because there are many shows that are not appropriate for children. Kids copy what they see on TV.

Sample statement 2. Cell phones are harmful and distract education. Outside the classroom cell phones provide students an instant network of communication and entertainment. Inside the classroom students are distracted from the lesson to text, play games or call other people.

Тип вправи: умовно-комунікативна, репродуктивна.

Вид вправи: вправа на трансформацію мовленнєвих персуазивних тактик.

Спосіб виконання: студенти виконують самостійно в міні-групах.

Контроль: усний (після виконання завдання студенти разом з викладачем перевіряють якість виконання завдання; обов'язковим є застосування прийому аргументування / спростування у навчанні).

Завдання 5 (Репродуктивний етап). *Мета:* формування організаційно-прогностичних умінь (добір необхідної інформації тактичного характеру, найбільш доречних вербальних, невербальних та паравербальних засобів для реалізації персуазивних тактик).

Інструкція: We are going to practice an effective speech delivery. Choose the model speech from the resources provided. Discuss the following questions:

1. Why have you chosen this speech?
2. What is the purpose of the speech?
3. Which persuasive techniques were used? Provide examples.

Listen again and mark where the speaker pauses and which words are emphasized.

Посилання на запропоновані зразки промов і виступів:

Виступи та лекції з конференції TED: <http://www.ted.com/>,

Сайт ресурсу промов American Rhetoric: <http://www.americanrhetoric.com/>.

Вид завдання: підготовче.

Спосіб виконання: студенти виконують самостійно та індивідуально.

Контроль: усний (після виконання завдання студенти разом з викладачем перевіряють план повідомлення, доцільність окреслених мовленнєвих тактик та засобів їх реалізації; обов'язковим є застосування прийому аргументування / спростування у навчанні).

Завдання 6 (Стратегічно-комунікативний етап, планування). *Мета:* формування організаційно-прогностичних та жанрово-композиційних умінь, умінь планувати, формувати загальну структуру майбутнього публічного виступу, що надихає.

Інструкція: You are going to deliver an inspiring speech (a commencement speech) in front of the first-year students. Use the outline below to help you. Make your own speech outline, brainstorm 3 reasons and counterarguments, choose the persuasive techniques and the most appropriate language, nonverbal and paraverbal aspects.

Persuasive intent	“At the end of this speech, I want the audience to believe that ...”
Introduction	a. Attention getter (or hook). b. Statement.
Main Body	<ul style="list-style-type: none"> • Main point / Argument 1 (topic sentence - > details, evidence, support, example) • Main point / Argument 2 (topic sentence - > details, evidence, support, example) • Main point / Argument 3: (topic sentence - > details, evidence, support, example) • Rebuttal: Counter-claim, details, result
Conclusion	Summarize main points. Memorable closing statement or call to action.

Спосіб виконання: студенти письмово в міні-групах складають загальну структуру майбутнього публічного виступу, що надихає, відповідно до норм функціонального підтипу аргументування; складають план майбутнього повідомлення; добирають необхідні мовленнєві тактики.

Контроль: взаємоконтроль у міні-групах, контроль з боку викладача готової структури майбутнього повідомлення.

Завдання 7 (стратегічно-комунікативний етап, технологічний підетап).

Мета: удосконалення інтерпретаційних, жанрово-композиційних, соціокультурних, тактичних умінь, формування умінь добирати із прочитаних / аудіо-відео- текстів інформацію жанрово-композиційного, лінгвостилістичного, соціокультурного та тактичного характеру.

7.1. Інструкція: As you are working on your project, let us listen to the excerpt of speech “The Fringe Benefit of Failure, and the Importance of Imagination” delivered by J.K. Rowling at Harvard University on 5 June, 2008 and find out:

1. What persuasive techniques did J.K. Rowling choose in order to affect the Harvard graduates.
2. What images and figurative language does she use to create strong emotions?

7.2. Інструкція: Listen to the whole speech and find the examples of nonverbal communication aspects, persuasive techniques that would be beneficial for your audience and you could add to your project.

Посилання на промову Джоан Роулінг перед випускниками Гарвардського університету: <https://www.youtube.com/watch?v=nkREt4ZB-ck>.

Спосіб виконання: студенти читають (прослуховують/переглядають) текст, виписують необхідну інформацію, обговорюють її у міні-групах.

Контроль: взаємоконтроль, контроль викладачем.

Модель організації процесу навчання майбутніх філологів усного англійського монологічного персуазивного мовлення, згідно з якою навчання персуазивного мовлення відбувається у 2 семестрі (4-й рік навчання) рівня вищої освіти «бакалавр» у системі навчальної дисципліни «Практичний курс другої мови (аспект: практика мовлення)». Модель має циклічний характер та охоплює 40 годин: перший цикл присвячений навчанню аналітичного коментаря (10 годин аудиторних і 10 годин самостійної роботи); другий цикл – навчанню публічного виступу (10 годин аудиторних і 10 годин самостійної роботи). Відповідно, рецептивно-аналітичний етап потребує 4 години, тактико-умовно-комунікативний та репродуктивний етапи потребують по 5 годин кожен, стратегічно-комунікативний – 6 годин.

У третьому розділі – **«Експериментальна перевірка ефективності методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення»** – наведено опис планування, підготовки та проведення експериментального навчання, критерії та норми оцінювання персуазивного мовлення; розроблено методичні рекомендації щодо використання запропонованого комплексу вправ для навчання майбутніх філологів іншомовного монологічного персуазивного мовлення.

Для оцінювання умінь усного монологічного персуазивного мовлення застосовуються такі критерії: критерій інформативності повідомлення, критерій цілісності повідомлення, критерій відповідності мовленнєвих тактик доміантній персуазивній стратегії, критерій кількості та розмаїття використання мовленнєвих тактик, критерій відповідності вербальних, невербальних та паравербальних засобів реалізації мовленнєвих тактик, критерій дотримання норм персуазивної комунікації, регламентованої англомовною культурою або субкультурою певних груп.

Експеримент тривав, відповідно до моделі авторської методики, 40 годин і складався з трьох етапів – передекспериментального зрізу, експериментального навчання та післяекспериментального зрізу. В експерименті взяли участь 82 студенти (2 експериментальні групи: ЕГ1 – 24 осіб, ЕГ 2 – 22 осіб, та об'єднана контрольна група (КГ) у складі 36 осіб). Характер експерименту – природний, вертикальний, відкритий.

Неварійованими умовами експерименту були: незмінний склад студентів у навчальних групах; цілі та зміст навчання англійського усного монологічного персуазивного мовлення; підходи, принципи, методи навчання, матеріали для навчання персуазивного мовлення, комплекси вправ та етапи їх реалізації; однакова кількість годин на навчання персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу; об'єкти контролю і критерії оцінки умінь та навичок студентів. Варійованою умовою експерименту була

наявність некомунікативних вправ на тактико-умовно-комунікативному етапі в ЕГ2 та їх відсутність в ЕГ1.

Зведені результати передекспериментального зрізу в КГ та післяекспериментального зрізу в ЕГ1 та ЕГ2 подано в Табл. 2.

Таблиця 2.

Результати передекспериментального та післяекспериментального зрізів за критеріями оцінювання

№	Критерій	Середні показники в групах		
		КГ	ЕГ1	ЕГ2
1	Критерій інформативності повідомлення	4,2	4,04	4,36
2	Критерій цілісності повідомлення	4,1	4,08	4,27
3	Критерій відповідності мовленнєвих тактик доміантній персуазивній стратегії	3,25	4,0	4,18
4	Критерій кількості та розмаїття використання мовленнєвих тактик	3,2	4,04	4,32
5	Критерій відповідності вербальних, невербальних та паравербальних засобів реалізації мовленнєвих тактик	3,3	4,0	4,23
6	Критерій дотримання норм персуазивної комунікації, регламентованої англомовною культурою або субкультурою певних груп	3,4	4,04	4,32
	Середній коефіцієнт навченості	0,71	0,81	0,86

Для доведення достовірності результатів було застосовано метод математичної статистики – критерій U-Манна-Уїтні.

У ході експерименту встановлено, що в обох експериментальних групах, де було запроваджено авторську методику, якість умінь продукувати монологічне персуазивне мовлення виявилася вищою, ніж в контрольних, що підтверджує ефективність обох варіантів розробленої методики; суттєвих відмінностей щодо ефективності між варіантами А (наявність некомунікативних вправ на тактико-умовно-комунікативному етапі в ЕГ2) і Б (відсутність некомунікативних вправ на тактико-умовно-комунікативному етапі в ЕГ1) не виявлено; проте вважаємо доцільним використовувати у процесі навчання персуазивного монологічного мовлення некомунікативні вправи на тактико-умовно-комунікативному етапі.

Під час експериментального навчання було підтверджено гіпотезу про те, що ефективність навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення зумовлена і буде високою, якщо студенти в межах доміантної персуазивної стратегії мовлення будуть використовувати визначені нами аргументативні, емотивні та оцінні тактики, а також засоби їх вербального та невербального вираження, якщо навчання здійснюватиметься на основі компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та соціокультурного підходів, з використанням методів вправління та проектів, якщо буде дотримано етапність процесу навчання, забезпечено процес навчання системою спеціально підготовлених вправ та завдань, а також організовано відповідно до розробленої нами моделі.

Результати експерименту були враховані при розробці методичних рекомендацій щодо навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

ВИСНОВКИ

Теоретичні та практичні результати дослідження дали підстави зробити такі висновки:

1. У процесі навчання майбутніх філологів іноземної мови персуазивність необхідно розглядати як домінуючу комунікативну стратегію (стратегію переконання) в комплексі груп аргументативних, емотивних та оцінних тактик. Навчання майбутніх філологів персуазивного мовлення має здійснюватися на основі політичного та масмедійного дискурсів у жанрах аналітичного коментаря-характеристики особистості/організації / події та публічного виступу (виступи, які надихають, агітаційні виступи, власне переконливі виступи), що належать до публіцистичного стилю мовлення та до різних функціональних підтипів міркування (аргументування, повне/часткове спростування, полеміка). Навчання персуазивного мовлення потребує від студентів опанування відповідних вербальних, невербальних та паравербальних засобів комунікації, що в комплексі здатні реалізувати персуазивні тактики.

2. Встановлено, що навчання майбутніх філологів англійського публіцистичного персуазивного мовлення має здійснюватися на основі компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та соціокультурного підходів, що реалізуються за допомогою дидактичних (свідомості, активності, індивідуалізації, наочності) і методичних (комунікативності, автентичності навчального матеріалу, ситуативності, ситуативно-тематичної організації навчального матеріалу, співвивчення іноземної мови та іноземної культури, риторизації, домінуючої ролі вправ) принципів навчання. Найбільш оптимальними є метод вправлення (реалізується за допомогою рецептивних комунікативних вправ на читання й аудіювання, умовно-комунікативних, репродуктивно-продуктивних, комунікативних продуктивних вправ) та метод проектів (реалізується у форматі підготовки студентами творчих пошукових рольових міжпредметних багатоосібних середньострокових проектів). Основними засобами навчання визначено друковані автентичні тексти, аудіовідеоматеріали та комп'ютерні програми (Power point).

3. Ключова мета навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення полягає у формуванні умінь переконувати співрозмовника, впливати на його думки, почуття, оцінку, застосовуючи аргументативні, емотивні, оцінні тактики мовлення, а також вербальні, невербальні та паравербальні засоби їх імплементації. Уточнено зміст навчання персуазивного мовлення, що охоплює декларативні знання лінгвальних і екстралінгвальних характеристик англійського персуазивного мовлення; володіння лексичними, граматичними, фонетичними, лінгвосоціокультурними, стилістичними навичками; оволодіння інтерпретаційними, організаційно-прогностичними, лінгвостилістичними, стратегічно-прагматичними, жанрово-

композиційними, соціокультурними, тактичними та текстово-продуктивними вміннями.

4. Окреслено критерії та здійснено добір фонетичного, лексичного, граматичного, текстового матеріалу та невербальних засобів комунікації. Добір фонетичних одиниць було зроблено на основі критеріїв відповідності потребам спілкування, нормативності, автентичності та лінгвосоціокультурної маркованості; добір лексичних одиниць – комунікативної цінності, урахування рідної мови (зіставності), тематичності; добір граматичних одиниць – стабільності, стилістичної унормованості; добір текстів – комунікативної цінності, інформативності, автентичності текстів, контрастивності іншомовної та рідної культури, критерій малої форми та критерій цілісності; добір невербальних засобів комунікації – функціональності, статусу партнерів по спілкуванню, культурної спрямованості.

5. Обґрунтовано, що навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення необхідно здійснювати за чотири етапи, за допомогою відповідної підсистеми вправ і завдань: на I етапі (рецептивно-аналітичному) слід використовувати рецептивні аналітичні завдання на читання та рецептивні аналітичні завдання на аудіювання (завдання на інтерпретацію змісту та смислу персуазивних публіцистичних текстів, завдання на визначення тактик персуазивного мовлення, завдання на визначення композиційних та жанрово-стилістичних особливостей аналітичного коментаря / публічного виступу, завдання на визначення можливого прагматичного ефекту); на II етапі (тактико-умовно-комунікативному) – некомунікативні вправи (лексичні, граматичні, фонетичні, лінгвосоціокультурні) та умовно-комунікативні репродуктивні вправи (лексичні, граматичні, лінгвосоціокультурні, фонетичні вправи, вправи на конструювання різних персуазивних тактик); на III етапі (репродуктивному) варто використовувати умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні завдання на переказ текстів із дотриманням домінантної персуазивної стратегії; на останньому IV етапі (стратегічно-комунікативному) слід запроваджувати проектні завдання.

Створено модель організації процесу навчання англійського монологічного персуазивного мовлення, що охоплює 40 годин: 20 аудиторних годин і 20 – самостійної роботи. Відповідно, рецептивно-аналітичний етап займатиме 4 години, тактико-умовно-комунікативний та репродуктивний етапи потребують по 5 годин кожен, стратегічно-комунікативний – 6 годин.

6. Визначено основні критерії оцінювання англійського усного монологічного персуазивного мовлення: критерій інформативності повідомлення, критерій цілісності повідомлення, критерій відповідності мовленнєвих тактик домінантній персуазивній стратегії, критерій кількості та розмаїття використання мовленнєвих тактик, критерій відповідності вербальних, невербальних та паравербальних засобів реалізації мовленнєвих тактик, критерій дотримання норм персуазивної комунікації, що регламентована англійською культурою чи субкультурою певних груп.

7. Експериментально доведено, що ефективність навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення буде

високою за умови використання спеціально дібраного фонетичного, лексичного, граматичного, невербального, паравербального та текстового матеріалу, застосування методів вправління та проєктів, дотримання етапності процесу навчання, забезпечення процесу навчання підсистемою спеціально підготовлених вправ та завдань. У ході проведеного експерименту встановлено, що в обох експериментальних групах, де було запроваджено авторську методику, якість умінь продукувати монологічне персуазивне мовлення виявилася вищою, аніж у контрольних групах. Це підтверджує ефективність обох варіантів розробленої методики.

Підсумком дисертаційного дослідження стали розроблені методичні рекомендації щодо навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в розробці методики навчання персуазивного мовлення учнів середніх шкіл і студентів вищих навчальних закладів у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності на матеріалі інших стилів та жанрів мовлення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України:

1. Білоус С. В. Експериментальна перевірка ефективності методики навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення / С. В. Білоус // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Миколаїв, 2017. – № 2 (57). – С. 88–93.
2. Білоус С. В. Мета і зміст навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення / С. В. Білоус // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Миколаїв, 2017. – № 1 (56). – С. 189–193.
3. Білоус С. В. Методичні рекомендації щодо навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення [Електронний ресурс] / С. В. Білоус // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогіка : електрон. наук. фах. вид. – Хмельницький, 2017. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_2_7. – Назва з екрану. – Дата перегляду: 27.08.17.
4. Білоус С. В. Навчання майбутніх філологів англійського монологічного персуазивного мовлення: підходи, методи та засоби / С. В. Білоус // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогіка. – Мелітополь, 2017. – № 1 (18). – С. 220–226.

Статті у зарубіжних виданнях:

5. Белоус С. В. Отбор языкового материала для обучения студентов-филологов английской устной персуазивной речи / С. В. Белоус // *Universum : психология и образование* : научн. журн. – Москва, 2017. – № 4 (34). – С. 19–22.

Матеріали конференцій:

6. Білоус С. В. Принципи навчання майбутніх філологів англійського усного персуазивного мовлення / С. В. Білоус // Іноземна мова як засіб мобільності майбутніх фахівців : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 1–2 берез. 2017 р.). – Кривий Ріг, 2017. – С. 52–54.
7. Білоус С. В. Компетентнісний підхід у навчанні майбутніх філологів англійського монологічного персуазивного мовлення / С. В. Білоус // Збірник наукових праць Дніпровського державного технічного університету. Технічні науки : секція Освіта : матеріали міжнар. конф. «Інновації у вищій освіті – 2017» – Кам'янське, 2017. – С. 118-121.

Методичне видання:

8. Bilous S. Speak to Persuade: English for Advanced Learners. Student's Book [Електронний ресурс] /Svitlana Bilous // Sites Google. – Режим доступу: <https://sites.google.com/view/speak-to-persuade>. – Назва з екрану. – Дата перегляду: 20.04.17.

АНОТАЦІЯ

Білоус С. В. Навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови). – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2017.

Дисертація присвячена теоретичному обґрунтуванню, розробленню та експериментальній перевірці методики навчання студентів-філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення у комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик.

У роботі конкретизовано поняття «персуазивна комунікація» та проаналізовано персуазивну стратегію в комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик. Визначено методичні засади та обґрунтовано зміст навчання майбутніх філологів англійського монологічного персуазивного мовлення. Здійснено відбір матеріалу для навчання англійського персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу. Розроблено підсистему вправ та створено модель організації процесу навчання англійського усного персуазивного мовлення.

Ефективність розробленої методики перевірено й підтверджено в ході експериментального навчання, за результатами якого укладено методичні рекомендації до навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

Ключові слова: усне персуазивне мовлення, персуазивна стратегія, аргументативні тактики, емотивні тактики, оцінні тактики, навчання персуазивного мовлення, монологічне мовлення, майбутні філологи.

АННОТАЦИЯ

Белоус С. В. Обучение будущих филологов английской устной монологической персуазивной речи. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (германские языки). – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Министерство образования и науки Украины. – Киев, 2017.

Диссертация посвящена теоретическому обоснованию, разработке и экспериментальной проверке методики обучения студентов-филологов английской устной монологической персуазивной речи в комплексе аргументативных, эмотивных и оценочных тактик.

В работе конкретизировано понятие «персуазивная коммуникация» и проанализировано персуазивную стратегию в комплексе аргументативных, эмотивных и оценочных тактик. Определены методические основы и обосновано содержание обучения будущих филологов английской монологической персуазивной речи. Осуществлен отбор материала для обучения английской персуазивной речи в жанрах аналитического комментария и публичного выступления. Разработана подсистема упражнений и модель организации процесса обучения английской устной персуазивной речи.

Эффективность разработанной методики была проверена и подтверждена в ходе экспериментального обучения, в результате работы сформулированы методические рекомендации по обучению будущих филологов английской устной монологической персуазивной речи.

Ключевые слова: устная персуазивная речь, персуазивная стратегия, аргументативные тактики, эмотивные тактики, оценочные тактики, обучение персуазивной речи, монологическая речь, будущие филологи.

ABSTRACT

Bilous S. Teaching English persuasive speaking to prospective philologists. – Manuscript.

A thesis presented for a Candidate Degree in Pedagogical Studies. Research Specialisation 13.00.02. – Theory and Methodology of Teaching (Germanic Languages). – Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2017.

The thesis addresses teaching English persuasive speaking as a key communicative strategy used in the analytical statements and public speeches. The research provides theoretical substantiation and practical elaboration of the methodology for teaching English persuasive speaking to prospective philologists.

The thesis presents a detailed insight into the notions of persuasive communication and persuasive strategy. The persuasive communication is aimed at influencing the attitudes, intentions, or behaviour of audience. The persuasive strategy is realized throughout the argumentative techniques (which aims to explain logically the subject matter, to encourage the communication partner to accept the necessary ideas), the emotional techniques (the ability to tune the audience in, to create the appropriate atmosphere, to affect the emotions of the audience), the value-based techniques (used to convince the audience by providing an assessment of the event, appealing to emotions of the communication partner based on the question of values).

The persuasive statements (reasoning, refutation, polemic persuasion) and public speeches (inspiring speeches, propaganda, persuasive speeches) in the political and mass media contexts have been identified as an effective background to teach persuasive speaking to prospective philologists. The students should master the relevant verbal, nonverbal and paraverbal communication forms as well as use the effective argumentative, emotive and value techniques to produce persuasive statements and public speeches in English.

It has been proved that teaching English persuasive speaking should be performed from the perspective of the competency-based, communicative and sociocultural approaches. They are implemented under the didactic learning principles (conscientiousness, active participation, individualization, visibility) and the methodic learning principles (leading role of communication and learning assignments, authenticity of learning materials, contextuality, situational approach to learning materials, combining foreign language learning with intercultural education, rhetorical. Assignment method and project based learning method are considered essential in the teaching process.

The research outlines the main goal of teaching persuasive speaking for students of foreign language faculty (or department). The content of learning and teaching persuasive speaking covers the knowledge of the subject matter of the utterance, the functional types of persuasive speaking, the communication forms (verbal, nonverbal, paraverbal), the linguistic features of analytical statements and public speeches, the linguo-social peculiarities of English persuasive speaking; lexical, grammatical, phonetic, linguo-social and stylistic abilities; interpretation, organizational and predicting, stylistic, strategic and pragmatic, genre awareness, sociocultural, tactical and text production skills. It includes 3 aspects: language-based, idea-based, process and activities. The selection criteria of learning materials have been specified and the phonetic, lexical, grammar, textual and nonverbal materials have been selected. The thesis features the examples of lexical units, chunks, sentence frames, cliché and grammatical constructions commonly used to introduce argumentative, emotive and persuasive techniques.

A subsystem of exercises and tasks aimed to teach English persuasive speaking has been developed. It comprises four stages: 1st – receptive and analytical stage, 2nd – tactical and conditioned communicative stage, 3rd – reproduction stage and 4th – strategically communicative stage. The types of activities were defined and described for each stage. A set of criteria to evaluate the outcomes of the learning process and assess individual progress of students has been developed.

The experimental teaching has been conducted to prove the effectiveness of the suggested methods of teaching English persuasive speaking to prospective philologists.

Methodological guidelines for teaching English persuasive speaking have been elaborated and offered to teachers.

Keywords: persuasive speaking, persuasive speech, persuasive strategy, argumentative techniques, emotive techniques, value techniques, teaching persuasive speaking, monologue, prospective philologists.